

Als geurhinder stankoverlast wordt, zou de wetgever moeten ingrijpen

M en R 2023/1

Sinds 2007 zijn in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) normen gesteld voor de maximale geurbelasting waaraan woningen en andere geurgevoelige objecten mogen worden blootgesteld. Aan deze normen wordt getoetst bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het oprichten of veranderen van een veehouderij. Het gaat daarbij om wettelijke normen die verschillen al naar gelang de betreffende woning is gelegen binnen of buiten een concentratiegebied en binnen of buiten de bebouwde kom. Gemeenten kunnen binnen een in de Wgv aangegeven bandbreedte bij gemeentelijke geurverordening afwijken van die wettelijke normen. Waar de geurbelasting volgens de Wgv maximaal 14 odour units per kubieke meter (ou/m^3) lucht mag bedragen (binnen een concentratiegebied en buiten de bebouwde kom) is dat op grond van een gemeentelijke geurverordening maximaal 35 ou/m^3 .

Bij vonnis van 14 september 2022 (Rb. Den Haag 14 september 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:9119, *M en R 2022/96* m.nt. B. Arentz) heeft de rechtbank Den Haag in een civiele procedure voor recht verklaard dat de Staat onrechtmatig handelt jegens een aantal omwonenden van intensieve veehouderijen doordat de bescherming tegen geurhinder die de Wgv hen biedt in het licht van artikel 8 EVRM tekortschiet en ten aanzien van hen geen redelijke en passende maatregelen zijn genomen. De rechtbank baseert dit oordeel op het uitgangspunt – waarover volgens haar toch geen redelijke discussie zou kunnen bestaan – dat het onacceptabel is individuen min of meer permanent bloot te stellen aan een woonomgeving waarvan de milieukwaliteit ‘zeer slecht’ of ‘extreem slecht’ is geworden en de milieugezondheidskwaliteit ‘onvoldoende’ of ‘ruim onvoldoende’. Op basis van criteria die het RIVM in zijn rapportages over geurhinder hanteert, wordt een geurbelasting van meer dan 19,4 ou/m^3 als zeer slecht gekwalificeerd en daarom hanteert de rechtbank die geurbelasting als grenswaarde. Gelet op de klachten over stankoverlast die eisers ervaren, is er volgens de rechtbank bij overschrijding van de bedoelde grenswaarde geen sprake meer van een *fair balance* tussen economische belangen en de gezondheidsbelangen van het individu.

Bij Kamerbrief van 8 november 2022 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat gereageerd op dit vonnis en aangegeven dat het aan de Staat (regering en parlement) is om de balans ‘die zoek is geraakt’ in de wet- en regelgeving te herstellen. Dat klinkt veelbelovend en actiegericht, maar de staatssecretaris vervolgt met de mededeling dat de Staat

hoger beroep instelt tegen het vonnis. Om werkbaar scenario's voor het bedoelde herstel te kunnen uitwerken zou het namelijk noodzakelijk zijn om een oordeel van een hoger rechtscollege te hebben over de geconstateerde schending van het EVRM en over onder meer de wijze van normering van de geurbelasting. Vooral dat laatste standpunt van de staatssecretaris wekt verbazing, want het is toch aan de wetgever en niet aan de (civiele) rechter om te voorzien in adequate normstelling waarmee het belang van de gezondheid van omwonenden van intensieve veehouderijen voldoende wordt gegarandeerd. Bij een geurbelasting die volgens de Wgv kan oplopen tot 35 ou/m^3 , lijkt daar zonder meer geen sprake van te zijn, zodat een aanpassing van die norm voor de hand ligt.

In dezelfde brief refereert de staatssecretaris aan de reactie van het kabinet op kritiek die in het kader van de evaluatie van de Wgv is geuit door een in 2015 ingestelde werkgroep. Die kritiek betrof ook vooral de hoogte en onderbouwing van de normen en de mogelijkheden die gemeenten hebben om bestaande overlast te verminderen. Het kabinet antwoordde dat de Omgevingswet gemeenten de ruimte zal bieden om binnen een bepaalde bandbreedte de eigen norm te kiezen. Dit biedt volgens de staatssecretaris handelingsruimte om het gewenste maatwerk mogelijk te maken. De bedoelde bandbreedte maakt echter nog steeds een geurbelasting van maximaal 35 ou/m^3 mogelijk (zie artikel 5.109 Bkl). Het lijkt dan ook aangewezen dat de staatssecretaris de tijd die nog resteert voordat de Omgevingswet in werking treedt, gebruikt om in elk geval (de bovenkant van) deze bandbreedte nog eens goed te heroverwegen.

Daar lijkt de bedoelde Kamerbrief van 8 november 2022 echter niet direct op te duiden. Als het om de vervolgaanpak van de geurproblematiek gaat, wordt vooral aangegeven dat het noodzakelijk is om een verbinding te leggen met de bredere opgaven in het landelijk gebied. Het terugdringen van geurhinder wordt daarom als “meekoppelopgave” meegenomen in het Nationaal Programma Landelijk gebied (NPLG). Een uitgangspunt in het NPLG is dat luchtkwaliteit en leefbaarheid, waaronder geur, niet mogen verslechteren en waar nodig moeten verbeteren. Bij het opstellen van de gebiedsprogramma's wordt de provincies gevraagd om hierin rekening te houden met de opgaven op het gebied van leefbaarheid en gezondheid om geurhinder terug te dringen en zo te werken aan het herstel van de balans. Dat klinkt natuurlijk prachtig, maar zonder harde normstelling, of op zijn minst een nadere duiding van wanneer een verbetering van de geurbelasting in elk geval nodig is, verwacht ik helaas niet dat de stankoverlast die sommige omwonenden van intensieve veehouderijen nu ervaren en die in het vonnis van 14 september 2022 vrij beeldend wordt beschreven, op korte termijn tot het verleden zal gaan behoren.